

Vlaanderen
is landbouw & visserij

PROGRAMMA VOOR PLATTELANDSONTWIKKELING VLAANDEREN 2014-2022 (PDPO III)

JAARVERSLAG 2021
2022

DEPARTEMENT
LANDBOUW
& VISSERIJ

www.vlaanderen.be/landbouw

////////////////////////////////////

PROGRAMMA VOOR
PLATTELANDSONTWIKKELING
VLAANDEREN 2014-2022 –
JAARVERSLAG 2021

////////////////////////////////////

INLEIDING

Dit is het zevende uitvoeringsverslag over het Vlaamse plattelandsontwikkelingsprogramma PDPO III, opgemaakt conform Verordening (EU) nr 1305/2013 art 75 en Uitvoeringsverordening (EU) nr 808/2014 art 15.

In dit jaarverslag wordt in een eerste hoofdstuk een overzicht gegeven van de financiële voortgang van het programma en van de uitvoering van de maatregelen, zowel in 2021 als sinds de start van de programmaperiode. De beschrijving is gebaseerd op de data die verzameld werden conform het gemeenschappelijke monitoring- en evaluatiesysteem (Verordening (EU) nr 1305/2013 art 67).

Het PDPO III is opgebouwd rond zes prioriteiten en drie horizontale doelstellingen (klimaat, innovatie en milieu). Elke prioriteit is nog eens ingedeeld in twee of meer focusgebieden (zie bijlage). De PDPO III-maatregelen zijn geprogrammeerd onder 1 of meer van deze focusgebieden (voor het volledige programma wordt verwezen naar het PDPO III-programmadocument op [Publicaties | Departement Landbouw & Visserij \(vlaanderen.be\)](http://Publicaties | Departement Landbouw & Visserij (vlaanderen.be)).) De monitoring van de maatregelen moet gebeuren volgens de geprogrammeerde focusgebieden.

In de regel wordt er enkel gerapporteerd over projecten of dossiers die volledig zijn uitbetaald in het monitoringjaar (in casu 2021). Bij maatregelen waarbij in schijven wordt uitbetaald, kan het dus gaan om projecten die in een eerder kalenderjaar (2020 of vroeger) zijn goedgekeurd, maar die in 2021 de laatste schijf van betaling hebben ontvangen. Daarentegen zullen projecten die in 2021 reeds zijn goedgekeurd maar nog niet volledig zijn uitbetaald, niet opgenomen zijn in de monitoringstabellen. De indicatoren worden ook cumulatief berekend.

Voor de meerjarige, areaalgebonden maatregelen (M08 bebossing onderhouds- en inkomenssteun, M10 agromilieu-klimaatmaatregelen, M11 hectarepremie biolandbouw) geldt bovenstaande regel niet. Van deze projecten worden de indicatoren jaarlijks gemonitord en ook zo weergegeven in het jaarverslag. Deze indicatoren worden niet cumulatief berekend.

Hoofdstuk 2 beschrijft het programmabeheer. In hoofdstuk 3 komt de uitvoering van het evaluatieplan aan bod. En hoofdstuk 4 geeft de activiteiten van het Vlaams Ruraal Netwerk weer.

Tabel 1 Totale overheidsuitgaven en ELFPO-uitgaven per maatregel, per focusgebied (2014-2021) (totale overheidsuitgaven = Vlaamse PDPO III-middelen + reguliere ELFPO-cofinanciering + top-ups + overgehevelde pijler 1-middelen) (ELFPO-uitgaven = reguliere ELFPO-middelen + overgehevelde pijler 1-middelen)

Maatregel code	Maatregel	Focusgebied	Totale overheidsuitgaven 2014-2021 (euro) (ELFPO + Vlaamse cofinanciering + top-up)	ELFPO-uitgaven 2014-2021 (euro)	Geplande ELFPO-middelen (regulier + pijler 1)	% voortgang Europese uitgaven
1.1	Steun voor opleiding in de landbouw (naschoolse vorming)	2A	9 438 167	4 856 264	8 252 738	58,8
		2B	11 740 416	6 664 564	7 672 824	86,8
		4	1 707 687	899 590	2 799 980	43,2
1.2	Demonstratieprojecten	2A	1 985 360	1 077 162	2 001 098	53,8
		4	2 652 375	1 455 666	3 020 193	48,2
		5B	445 556	222 778	1 090 129	20,4
2.1	Bedrijfsadvies voor jonge starters	2B	642 877	408 951	1 695 567	24,1
	Bedrijfsadvies voor niet-starters	4B	2 737 240	1 767 451	2 480 437	71,3
4.1	Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf	2A	131 924 428	71 783 785	134 434 501	53,4
		5B	46 596 275	25 316 614	38 747 747	65,3
		5D	32 629 015	17 366 280	61 346 410	28,3
4.1	Projectsteun voor innovaties in de landbouw	2A	4 183 611	2 091 805	11 481 068	18,2
4.2	Investeringssteun voor verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten	3A	4 124 808	2 062 404	7 333 244	28,1
4.4	Steun aan niet-productieve investeringen op het landbouwbedrijf	4	50 788	25 389	2 975 994	0,9
6.1	Overnamesteun voor jonge landbouwers	2B	25 680 424	14 588 213	35 332 219	41,3
6.3	Steun voor ontwikkeling van kleine landbouwbedrijven	2A	0	0	700.000	0,0
7.6	Inrichting ifv Natura 2000	4A	1 891 146	945 573	12 391 322	7,6
7.1-7.2, 7.4-7.7	Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door investeringen	6B	6 600 416	3 300 208	5 980 311	44,5
8.1	Bebossing	5E	914 936	457 469	590 000	77,5
8.5	Herbebossing	4	781 711	390 855	444 462	87,9

Maatregel code	Maatregel	Foocusgebied	Totale overheids-uitgaven 2014-2021 (euro) (ELFPO + Vlaamse cofinanciering + top-up)	ELFPO-uitgaven 2014-2021 (euro)	Geplande ELFPO-middelen (regulier + pijler 1)	% voortgang Europese uitgaven
8.2	Aanleg van een boslandbouwsysteem	5E	252 872	126 436	250 000	50,6
9	Steun voor oprichting van producentenorganisaties	3A	718 200	359 100	525 000	68,4
10.1	Agromilieuklimaatsteun	4	91 814 461	45 608 746	68 271 045	66,8
		5D	29 949 362	17 231 433	22 842 073	75,4
11.1	Hectaresteen voor de biologische productiemethode	4	9 128 980	4 843 795	6 834 017	70,9
16.1	EIP-operationele groepen	2A	95 667	47 834	1 021 980	4,7
		4	137 741	76 250	911 926	8,4
		5B	49 179	24 590	756 566	3,3
16.4, 16.6	Plattelandontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving	6B	206 709	103 355	219 628	47,1
16.2-16.6; 16.9-16.10	Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door samenwerking	6B	6 652 538	3 326 269	7 931 575	41,9
19.1	Opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën (LEADER)	6B	176 796	88 398	159 998	55,2
19.2	Uitvoering lokale ontwikkelingsstrategieën (LEADER)	6B	14 809 419	8 485 418	18 661 210	45,5
19.3	Samenwerkingsprojecten (LEADER)	6B	399 112	199 556	1 001 144	19,9
19.4	Werkings Plaatselijke Groepen (LEADER)	6B	5 077 062	2 538 531	4 640 456	54,7
20.1	Technische bijstand excl ruraal netwerk	/	2 544 421	1 272 197	3 733 287	34,1
20.2	Ruraal netwerk	/	1 206 941	603 485	1 866 644	32,3
	TOTAAL	/	450 673 131	240 618 893	479 680 809	50,2

Bron: Betaalorgaan, Departement Landbouw en Visserij

1.2 UITVOERING VAN DE MAATREGELEN

1.2.1 Acties inzake kennisoverdracht en voorlichting (maatregel 1)

1.2.1.1 Steun voor opleiding in de landbouw (naschoolse vorming)

Ter uitvoering van de jaarprogramma's werden cursussen, stages en korte vormingsactiviteiten georganiseerd, in 27 erkende opleidingscentra. In totaal werden in 2021 3.560 opleidingen gesteund, waarvan 56,4% binnen focusgebied 2A, 23,3% binnen focusgebied 2B en 20,3% binnen prioriteit 4. Die opleidingen bereikten samen 81.106 deelnemers tijdens 45.900 opleidingsdagen. De totale overheidsuitgaven voor deze opleidingen bedroegen zo'n 3 miljoen euro.

In de periode **2014-2021** was 34,6% van de unieke deelnemers aan cursussen en stages een vrouw en 45,7% van alle deelnemers was jonger dan 40 jaar. Van de korte vormingsactiviteiten worden geen deelnemerslijsten bijgehouden en zijn dus ook geen unieke aantallen deelnemers beschikbaar. Naar schatting 23,4% van de deelnemers aan deze activiteiten was een vrouw.

In **2014-2021** werden 30.591 opleidingen gesteund, waarvan 69,4% binnen focusgebied 2A, 14,9% binnen focusgebied 2B en 15,7% binnen prioriteit 4. Die opleidingen bereikten samen 737.543 deelnemers tijdens 541.474 opleidingsdagen.

Naar aanleiding van de **coronacrisis** is het sinds 2020 ook mogelijk om steun te geven aan online live opleidingen. Ook in **2021** werd hiervan gebruikt gemaakt voor 919 opleidingen binnen focusgebied 2A, 111 binnen focusgebied 2B en 481 binnen prioriteit 4. In totaal werd er in de periode 2020-201 zo'n 1 miljoen euro uitgegeven aan 1.569 online opleidingen voor 56.929 deelnemers.

1.2.1.2 Demonstratieprojecten

In **2021** ontvingen 11 demoprojecten de laatste subsidieschijf. Het gaat om zes projecten binnen focusgebied 2A en 5 projecten binnen prioriteit 4. Samen kregen ze iets minder dan 950.000 euro steun.

In 2021 werd een nieuwe oproep voor het indienen van projectvoorstellen georganiseerd, waarbij acht projecten werden geselecteerd. De geselecteerde projecten moesten kaderen binnen de maatregel M04.4 Niet-productieve investeringen. Over heel Vlaanderen wordt zo de toepassing van deze investeringen getoond via demonstraties van concrete terreinrealisaties in pilootgebieden.

Hitte – en droogteproblemen

In **2014-2021** ontvingen dus 54 demoprojecten de laatste subsidieschijf. Het gaat om 25 projecten binnen focusgebied 2A, 24 binnen focusgebied 4C en 5 onder focusgebied 5B.

Samen ontvingen deze projecten ongeveer 46,1 miljoen euro steun. 4,6% van de totale uitgaven ging naar een biologisch bedrijf.

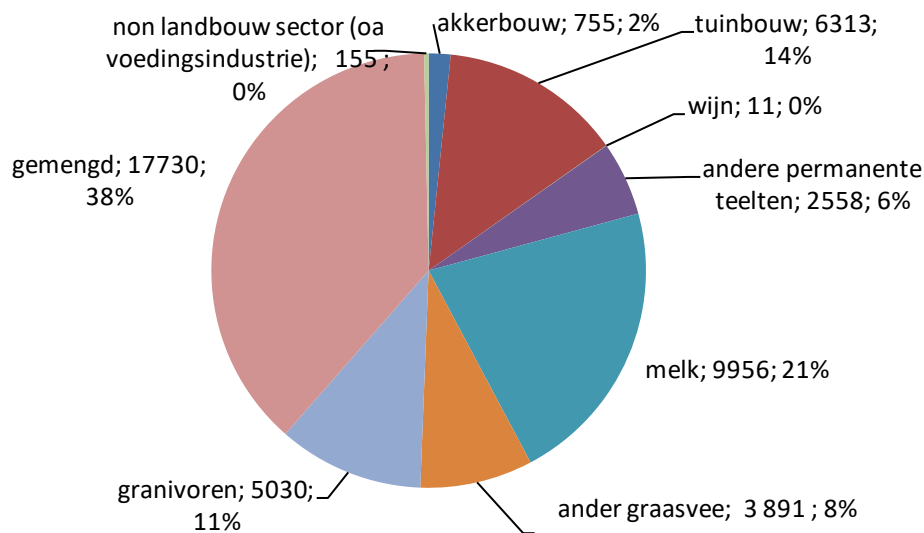
Bij 55,2% van de 1.874 gesteunde bedrijven werd het project ingediend door een natuurlijk persoon. Daarvan was 7,5% een vrouw en 39,4% jonger dan 40 jaar.

46,2% van de 6.237 uitbetaalde projecten werd uitgevoerd op een gemengd bedrijf, 21,4% op een melkveebedrijf, 14,6% op een bedrijf met hokdieren (granivoren) en 6,7% op een tuinbouwbedrijf. 52,4% van de uitbetaalde projecten werd uitgevoerd door een bedrijf groter dan 50 hectare.

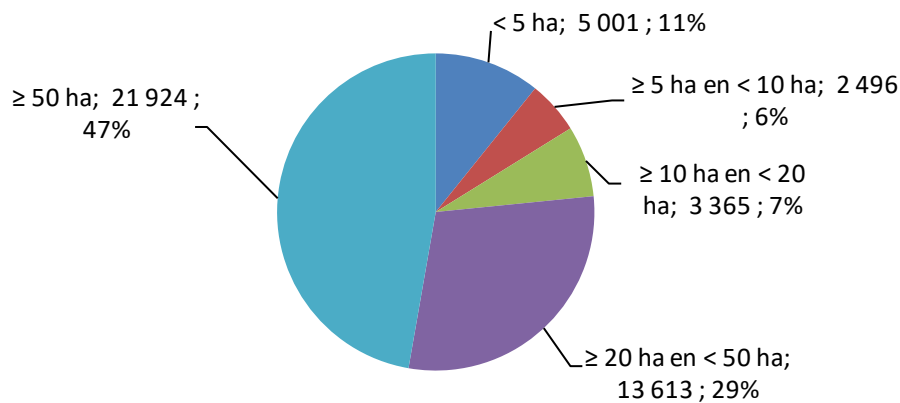
In 2021 werden 6.149 nieuwe projecten geselecteerd.

Voor 46.399 projecten van 19.173 bedrijven werd in **2014-2021** de laatste schijf investeringssteun uitbetaald, waarvan 78,4% binnen focusgebied 2A, 11,4% binnen focusgebied 5B en 10,2% binnen focusgebied 5D. 38,2% van de uitbetaalde projecten werd uitgevoerd op een gemengd bedrijf, 21,5% op een melkveebedrijf en 13,6% op een tuinbouwbedrijf (Figuur 1). 47,3% van de uitbetaalde projecten werd uitgevoerd op een bedrijf groter dan 50 hectare, 29,3% op een bedrijf tussen 20 en 50 hectare (Figuur 2).

Door de **coronacrisis** is de interesse van de consument in korte keten toegenomen en speelt de digitalisering een steeds belangrijkere rol in de vermarkting. Om hierop beter te kunnen inspelen werd de maatregel in 2020 uitgebreid met de mogelijkheid tot steun voor verwerving of ontwikkeling van computersoftware voor de korte keten. Er zijn echter nog geen projecten afgerond binnen dit thema sinds 2020.

Figuur 1: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M04 Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf over de verschillende bedrijfstypes (2014-2021)

Figuur 2: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers MO4 Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf over de vijf categorieën van bedrijfsgrootte (2014-2021)

1.2.3.2 Projectsteun voor innovaties in de landbouw

In 2021 ontvingen 16 projecten een laatste betaling. In de periode 2014-2021 zijn 34 volledige projecten uitbetaald van 31 landbouwbedrijven.

Er werden in 2021 30 projecten geselecteerd. In totaal zijn 188 projecten geselecteerd.

1.2.3.3 Investeringssteun voor verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten

Voor deze maatregel werd in 2019 voor de eerste keer eindbetalingen uitgevoerd. In 2021 ontvingen 6 projecten een laatste betaling. In totaal ontvingen deze projecten zo'n 1,3 miljoen euro steun.

In de periode 2014-2021 werden er 19 projecten afgerond voor een totaal steunbedrag van 4,1 miljoen euro.

1.2.3.4 Steun aan niet-productieve investeringen op het landbouwbedrijf

De maatregel ging in 2016 van start. In totaal zijn er 297 projecten geselecteerd in de periode 2016-2021. In 2021 werd een eindbetaling uitgevoerd voor 16 projecten.

In de periode 2016-2021 werden 36 projecten uitgevoerd, voornamelijk op tuinbouw bedrijven, gemengde bedrijven en bedrijven met andere permanente teelten. Eén derde van deze projecten werd uitgevoerd op een bedrijf kleiner dan 5 hectare.

1.2.4 Ontwikkeling van landbouwbedrijven en ondernemingen (maatregel 6)

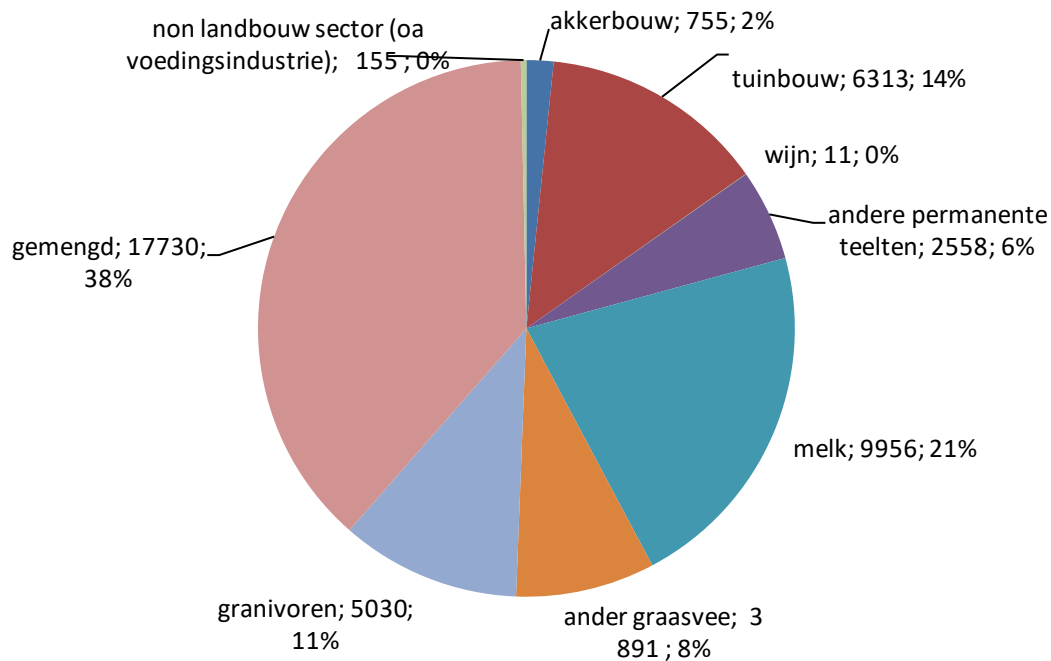
1.2.4.1 Overnamesteun voor jonge landbouwers

Voor 55 dossiers werd in 2021 de laatste schijf overnamesteun uitbetaald. Samen zijn deze dossiers goed voor bijna 3 miljoen euro overheidssteun. Hierbij waren vier biologische bedrijven betrokken. 16,4% van de gesteunde landbouwers was een vrouw.

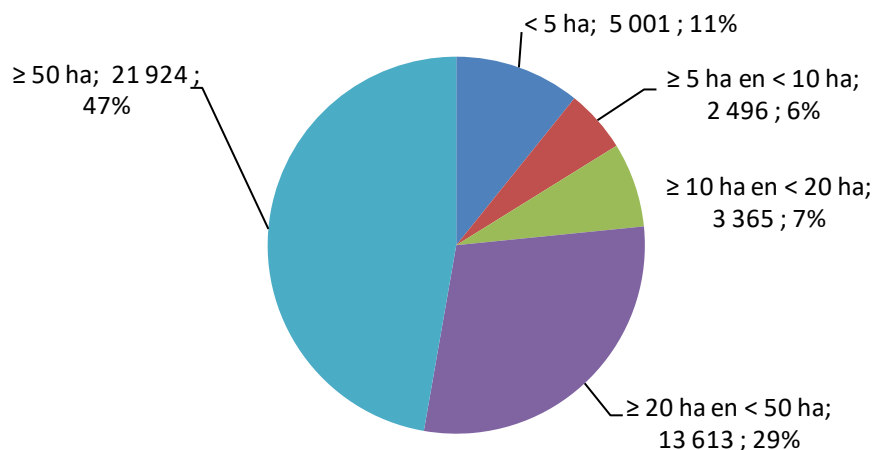
De meeste dossiers hadden betrekking op gemengde bedrijven (32,7%) en melkvee bedrijven (30,9%). 63,6% van de dossiers betrof een bedrijf groter dan 50 hectare en 18,2% ging over een bedrijf tussen 20 en 50 hectare.

In 2021 werden er 131 nieuwe dossiers geselecteerd.

Voor 1.363 dossiers werd in 2014-2021 de laatste schijf overnamesteun uitbetaald. De meeste dossiers hadden betrekking op gemengde (40,3%) en melkveebedrijven (24,7%) (Figuur 3) en op bedrijven groter dan 50 hectare (57%) en tussen 20 en 50 hectare grootte (29,3%) (Figuur 4).

Figuur 3: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M06 overnamesteun voor jonge landbouwers over de verschillende bedrijfstypes (2014-2021)

Figuur 4: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M06 overnamesteun voor jonge landbouwers over vijf categorieën van bedrijfsgrootte (2014-2021)

1.2.4.2 Aanloopsteun voor ontwikkeling van kleine landbouwondernemingen

De maatregel is opgestart in 2016. Er werd één dossier geselecteerd in 2021. In totaal zijn er 20 dossiers geselecteerd. Er zijn nog geen volledig uitbetaalde dossiers.

1.2.5 Basisdiensten en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden (maatregel 7)

1.2.5.1 Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door investeringen (OKW investeringen)

In 2021 ontvingen acht projecten de laatste schijf overheidssubsidie. De totale overheidsuitgaven voor deze projecten bedroegen ruim 750.000 euro. In totaal kunnen 143.059 personen genieten van de verbeterde voorzieningen dankzij de gesteunde investeringen. In 2021 werden vijf nieuwe projecten geselecteerd. Dat brengt het totaal op 94 goedgekeurde projecten.

In de periode 2014-2021 werden er 54 projecten afgerond. Hierrmee werden 1,7 miljoen personen bereikt voor een totale overheidsuitgave van ongeveer 6 miljoen euro.

Voorbeeldproject: Volkstuin aan de Wijkstraat

Aan de rand van het stadscentrum van Tongeren ligt er een perceel van circa 2,6 ha waarvan het grootste deel gedurende 100 jaar gebruikt wordt voor de uitbating van volkstuintjes. Reeds generaties lang wordt op deze plaats getuinierd. De Jeker zal in de binnenstad terug open gelegd worden. Het oude tracé van deze waterloop is gelegen aan de rand van de volkstuintjes. Het is een opportuniteit om dit tracé hierin te integreren en deze site op te waarderen.

Met dit project 'volkstuinten aan de Wijkstraat' worden de bestaande volkstuintjes gemoderniseerd en uitgebreid. Momenteel worden ze bewerkt door 23 personen. De percelen worden herbekeken en ook herverdeeld. Voor de Landelijke Gilden en de basisschool uit de buurt wordt een perceel voorbehouden. Er wordt gemikt op minstens 10 nieuwe tuiniers. De locatie is stedenbouwkundig verantwoord en door het toegankelijke karakter heeft het project een voorbeeldfunctie. Een belangrijke troef van dit concept is de sociale cohesie waaraan dit project zal bijdragen. De huidige tuiniers worden betrokken bij de herinrichting van de tuintjes, nieuwe tuiniers worden aangetrokken; op die manier komen beiden met elkaar in contact en wordt de site een belangrijke ontmoetingsplaats. De Volkstuinen aan de Wijkstraat dragen ook bij aan milieu- en natuureducatie. Scholen kunnen de tuin komen bezoeken. Het is een zeer toegankelijke manier van natuurbeleving. Bovendien wordt dit onder de aandacht gebracht van de wandelaars en de fietsers doordat er aan de rand van de volkstuintjes i.k.v. de openlegging van de Jeker een fiets- en wandelpad wordt voorzien waardoor men tot in het natuurreservaat de Kevie – SBZ gebied kan wandelen – fietsen. Deze Volkstuintjes krijgen hierdoor/hebben een voorbeeldfunctie : ecologisch tuinieren, composteren, kringlooptuinieren, omgaan met gezonde voeding...

1.2.5.2 Inrichting in functie van Natura 2000

Deze maatregel is opgedeeld in 4 submaatregelen.

- *Natuurinrichting*

De eerste oproep voor de submaatregel natuurinrichting werd in 2017 georganiseerd, in 2018 de tweede. Hierbij kregen in totaal vijf projecten goedkeuring. In 2021 werden geen nieuwe projecten goedgekeurd. Er zijn nog geen uitbetaalde projecten.

- *Natuurprojectovereenkomst*

De submaatregel natuurprojectovereenkomst ging in 2016 van start. In 2016-2017 werden twee projecten uitbetaald, goed voor 103.139 euro overheidssteun. In 2021 werden geen bijkomende projecten afgerond. 58.156 personen kunnen dankzij deze projecten genieten van de verbeterde voorzieningen. Er werden geen nieuwe projecten ingediend in 2021.

- *Uitzonderlijke eenmalige inrichtingsmaatregelen binnen erkende reservaten*

De submaatregel uitzonderlijke eenmalige inrichtingsmaatregelen binnen erkende reservaten ging in 2016 van start. In **2021** werden er twee projecten afgerond waarmee 60.799 personen bereikt worden voor een totaal steunbedrag van ongeveer 21.000 euro. In de periode **2016-2021** werden 26 projecten goedgekeurd en in 5 projecten afgerond waarbij 182.211 personen kunnen genieten van verbeterde voorzieningen. Er werd hiervoor zo'n 89.500 euro uitbetaald.

- *Projectsubsidies natuur*

In **2021** werden 11 projecten uitbetaald, goed voor zo'n 467.000 euro overheidssteun. Dit maakt dat er in totaal 49 projecten zijn afgerond waarvan ruim 1,4 miljoen personen kunnen genieten van de verbeterde voorzieningen. Bij de oproep van 2021 werden 21 nieuwe PDPO III-projecten goedgekeurd (<https://www.natura2000.vlaanderen.be/project/projectsubsidies-natuur-2021>). In 2015-2021 werden in totaal 157 projecten goedgekeurd.

1.2.6 Investerings in de ontwikkeling van bosgebieden en de verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (maatregel 8)

1.2.6.1 Bebossing

- *Aanlegsubsidie*

In **2021** werd aan 3 begunstigen een aanlegsubsidie uitbetaald, goed voor 5,1 hectare bebossing. Er werden geen nieuwe dossiers ingediend in 2021. In **2014-2021** werden 110 dossiers uitbetaald, goed voor een areaal van 169 ha en iets meer dan 510.000 euro overheidssteun.

- *Onderhoudssubsidie en inkomenscompensatie*

In **2021** werd aan 46 begunstigen onderhoudssubsidie en inkomenscompensatie voor bebossing uitbetaald, voor een totaal areaal van 62 hectare. Samen ontvingen deze bedrijven zo'n 11.200 euro overheidssteun.

1.2.6.2 Aanleg van een boslandbouwsysteem

In **2021** werd de aanleg van 19,92 hectare boslandbouw gesteund, verspreid over 11 bedrijven. Samen ontvingen deze bedrijven zo'n 47.000 euro overheidssteun.

In **2014-2021** werd de aanleg van 121,15 hectare boslandbouw gesteund, verspreid over 55 bedrijven.

1.2.6.3 Herbebossing

Er zijn in 2021 27 herbebossingsprojecten uitbetaald met een totaal areaal van ongeveer 31 hectare. Er zijn in 2021 geen nieuwe projecten ingediend.

Er zijn in 2014-2021 395 herbebossingsprojecten uitbetaald met een totaal areaal van bijna 520 hectare.

1.2.7 Oprichting van producentengroeperingen en –organisaties (maatregel 9)

Deze maatregel is in 2016 van start gegaan met een eerste oproep, waarna dossiers van vier PO's zijn goedgekeurd in drie verschillende sectoren: varkensvlees, zuivel en eieren. In een tweede oproep in 2019 werden drie bijkomende PO's goedgekeurd, alle drie maken zij deel uit van de rundveesector. In 2021 ontvingen vier van de zeven PO's, waarvan in totaal 537 bedrijven deel uitmaken, samen 118.200 euro overheidssteun. In 2021 werd er geen nieuwe oproep gelanceerd.

1.2.8 Agromilieu (maatregel 10)

In 2021 is er ongeveer 26,6 miljoen euro uitbetaald aan agromilieu-klimaatcontracten. Daarvan was 19,3 miljoen euro voor contracten onder prioriteit 4 en 7,3 miljoen euro voor contracten onder focusgebied 5D.

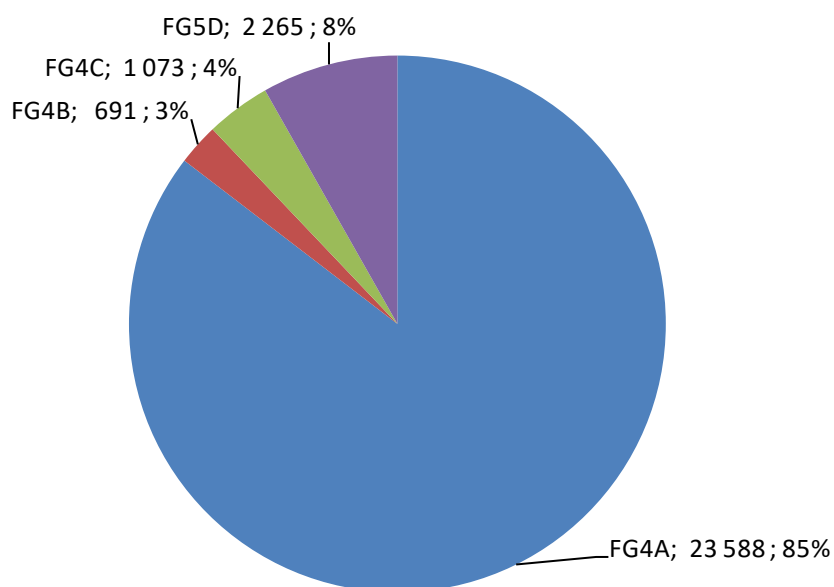
In totaal zijn er 27.617 contracten (25.352 binnen prioriteit 4 en 2.265 binnen focusgebied 5D) uitbetaald (Figuur 5), goed voor een totaal uitbetaald areaal van 37.741 hectare (waarvan 20.865 hectare onder prioriteit 4 en 16.876 hectare onder focusgebied 5D) (Figuur 6).

De **evolutie** van het uitbetaalde areaal per type agromilieu-klimaatmaatregel is weergegeven in Tabel 2. In deze tabel zijn zowel de PDPO II- als de PDPO III-contracten opgenomen.

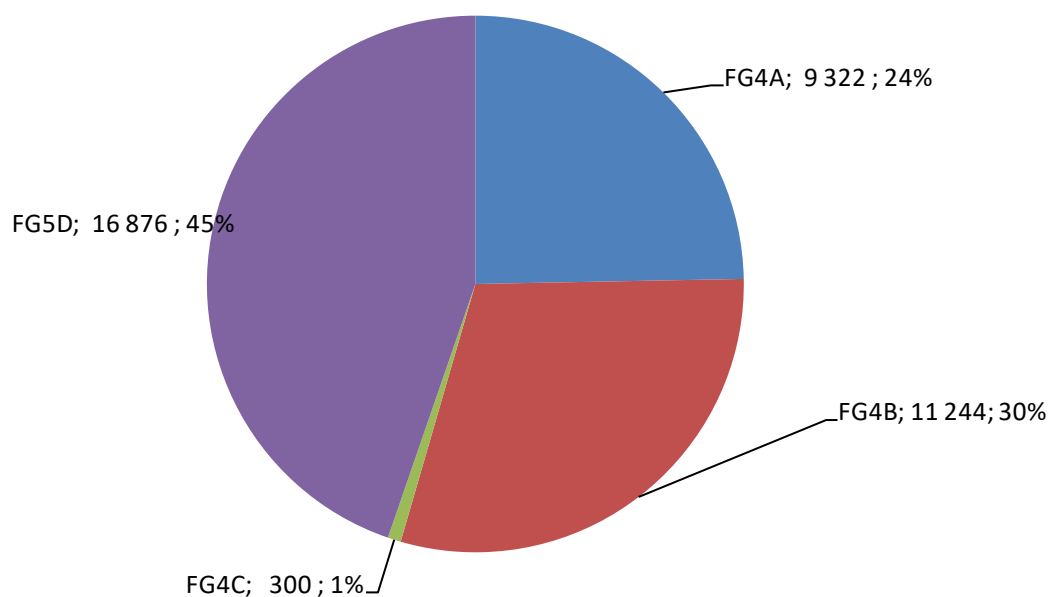
Tabel 2 Uitbetaald areaal M10 per type agromilieu-klimaatmaatregel, inclusief lasten uit verleden (ha) (2015-2021)

Uitbetalingsjaar	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
soortenbescherming	711	1 642	2 019	2 685	3 215	4 201	4 829
erosiebestrijding	1 889	2 836	2 001	1 253	269	289	300
kleine landschapselementen	/	156	144	125	113	116	111
botanisch beheer	/	88	215	342	449	538	592
perceelsranden	1 162	1 422	1 737	2 093	2 347	3 003	3 790
waterkwaliteit	16 956	16 142	3 496	4 203	3 528	3 462	3 403
fosfaatuitmijning	0	0	0	0	0	0	0
verminderde bemesting	0	0	0	0	0	0	0
vliedbloemigen	/	5 424	8 394	10 526	12 570	14 871	16 722
mechanische onkruidbestrijding	/	1 925	1 697	1 684	1 627	1 651	1 400

verwarringstechniek	8 067	7 781	7 629	7 761	7 749	7 602	6 441
behoud lokale veerassen	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt
teelt van vlas en hennep	0	144	151	150	164	176	154
hoogstambomen (uitdovend)	171	258	146	71	0	0	0
sierteelt (uitdovend)	1 210	1 171	403	145	0	0	0
totaal	30 166	38 990	28 031	31 036	32 030	35 909	37 742

Figuur 5: Aantal uitbetaalde contracten M10 per focusgebied, inclusief lasten uit verleden (2021)

Figuur 6: Uitbetaald areaal MIO per focusgebied (ha; procentuele verdeling), inclusief lasten uit verleden (2021)

1.2.9 Biologische landbouw (maatregel 11)

In 2021 is bijna 1,8 miljoen euro uitbetaald aan 690 bedrijven, voor een totaal areaal van 7.679 hectare. Daarvan is 1.756 hectare in omschakeling en op 5.923 hectare werd de voortzetting van biolandbouw gesteund.

1.2.10 Samenwerking (maatregel 16)

1.2.10.1 Steun voor de oprichting en werking van EIP-operationele groepen

In 2021 werden er vijf projecten volledig uitbetaald waarvan twee projecten binnen focusgebied 2A en drie binnen prioriteit 4. In totaal ontvingen deze projecten zo'n 116.000 euro steun. In de ganse periode 2014-2021 werden er 11 projecten volledig uitbetaald. De EIP-operationele groepen bestonden uit een samenwerkingen tussen onderzoeksinstituten, landbouwers, KMO's en andere partners zoals publieke instellingen.

In 2021 werd de vijfde oproep georganiseerd, waarbij 16 operationele groepen werden geselecteerd voor financiering binnen PDPO III.

In totaal zijn er deze programmaperiode reeds 63 operationele groepen geselecteerd.

Voorbeeldproject: Pocketboer 2

Pocketboer 2 is een vervolg op het gelijknamige project rond kleinschalige anaerobe vergisters, met als doel om afval te verwerken tot biogas, en dus energie, en meststoffen. In het project werden knelpunten van Pocketboer 1 aangepakt, werd informatie- en kennisuitwisseling tussen uitbaters gefaciliteerd, en werd begeleiding gegeven rond steun- en regelgeving. Verschillende piloottesten onderzochten ontzwaveling van het biogas, omdat een hoog gehalte H₂S de warmtekrachtkoppeling (WKK) kan beschadigen. De resultaten van deze en bijkomstige studies, omtrent het optimaliseren van het vergistingssysteem en de WKK, werden verspreid en gebundeld voor de huidige en toekomstige uitbaters. Hierdoor kunnen de uitbaters eenvoudig aan de slag gaan en voor hun systeem specifieke informatie verkrijgen. Bijkomend is dit belangrijk aangezien de toepassing van de vergisters verder is uitgebreid dan de melkveehouderij.

1.2.10.2 Plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving

Deze maatregel ging in 2015 van start. De oproepen worden georganiseerd door de provincies. Er zijn nog geen projecten uitbetaald. In 2021 werd geen nieuw project geselecteerd. In 2014-2021 zijn er zeven projecten goedgekeurd.

1.2.10.3 Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door samenwerking (OKW samenwerking)

In 2021 werden 22 projecten uitbetaald, goed voor ruim 2,5 miljoen euro overheidssteun. Dit brengt het totaal uitbetaalde projecten binnen deze maatregel op 51.

20 nieuwe projecten kregen goedkeuring in 2021. Dat brengt het totaal aantal goedgekeurde projecten in 2016-2021 op 133.

Voorbeeldproject: Weg-wij in ontharding

Regionale Landschappen Kleine en Grote Nete en Schelde-Durme gaan samen met RE-MOVE aan de slag met wegontharding in de gemeenten Lille, Kasterlee, Bornem en Puurs-Sint-Amands en maken daarmee ruimte voor groenblauwe dooradering, klimamaatadaptatie, landbouw, trage mobiliteit...

De RE-MOVE-methodiek stelt wegbeheerders en lokale besturen in staat om het onthardingspotentieel van hun lokale wegennet te analyseren en een onthardingsstrategie uit te stippelen. De focus ligt op lokale wegen type III (d.w.z. erftoegangswegen en dus geen

verbindings - of ontsluitingswegen) met de nadruk op het buitengebied. Verschillende ondersteunende en inspirerende instrumenten zoals een geografische opportuniteitsscan, typesituaties en tactieken voor financiering en uitvoering moeten helpen om een onthardingsreflex te installeren. In een tweede fase zal per gemeente één case geselecteerd worden om conceptueel uit te werken richting effectieve ontharding. is.

1.2.11 Risicobeheer (maatregel 17)

Maatregel 17 wordt volledig buiten PDPO geïmplementeerd en zal met Vlaamse middelen worden uitgevoerd.

1.2.12 Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader (maatregel 19)

LEADER is opgedeeld in vier submaatregelen.

- *Opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën*

De oprichting van de Plaatselijke Groepen (PG's) en de opmaak van de lokale ontwikkelingsstrategieën (LOS) gebeurde in 2015. Er zijn 12 PG's aangeduid, die samen een gebied bestrijken met een populatie van 2.146.307 inwoners. Voor de opmaak van deze LOS werd sinds 2016 niets meer uitbetaald.

- *Uitvoering lokale ontwikkelingsstrategieën*

Er zijn 44 projecten afgerond in **2021**, voor een totaal subsidiebedrag van zo'n 2,7 miljoen euro. Zeven afgewerkte projecten droegen bij aan kennisoverdracht en innovatie (focusgebied 1C) en bereikten met de georganiseerde opleidingen 1.066 deelnemers. Eén project kaderde binnen het thema streekproducten en lokale voedselstrategieën (focusgebied 3A), hierbij werden 13 bedrijven (begunstigden) gesteund. Vier projecten met een totaal areaal van 1.291 ha droegen bij aan prioriteit 4 en vielen respectievelijk onder de thema's agrobiodiversiteit, open ruimte vrijwaren en ontwikkelen en bodembeheer. De 32 andere projecten kaderden in de thema's streekidentiteit, leefbare dorpen en armoede en kwetsbaarheid en droegen daarmee bij aan focusgebied 6a. In 2021 werd er bijna 3,1 miljoen euro aan middelen vastgelegd. Van **2016 tot en met 2021** werden 249 projecten afgerond.

- *Samenwerkingsprojecten*

Er zijn nog geen uitbetaalde projecten voor deze maatregel. In 2021 werd geen bijkomende voorbereidende steun uitbetaald voor de samenwerkingsprojecten. Er werden geen middelen vastgelegd.

- *Werking plaatselijke groepen*

Voor de werking van de PG's (Plaatselijke Groepen) werd in 2021 geen overheidssteun uitbetaald. Er werden ook geen middelen vastgelegd.

Voorbeeldproject: Rosmolen “Arbeid Adelt” van zaad tot olie

De molenkring “Arbeid Adelt” vzw, bestaande uit gediplomeerde molenaars en vrijwilligers, bouwt de rosmolen om een oud Kempisch landbouwgebruik, het pletten van granen en zaden, te herwaarderen. Bij de bouw worden oude elementen van de watermolen “De Boeretang” van Dessel uit 1379 gerestaureerd en innovatief ingewerkt in de rosmolen. De innovatieve, duurzame herbestemming, met streekeigen bouwmaterialen en aangedreven met paard van dit stuk historisch erfgoed, is enig in Vlaanderen. Het project vormt ook een verbinding van landbouw en ondernemen op het platteland door het verwerken van plaatselijk geteelde granen en zaden tot bruikbare biologische eindproducten (voeding, smeermiddelen en bio-brandstof). Het project situeert zich binnen de oude dorpskern van Weelde, aan verschillende fiets- en wandelknooppunten zodat het toerisme als natuurbeleving hier een belangrijke meerwaarde krijgt. Het verhogen van het maatschappelijk draagvlak gebeurt door samenwerking met verschillende verenigingen (Plattelandsklassen, Landelijke Gilde, KVLV, fanfare, De schakel, UNIZO ,VVV-toerisme, erfgoedverenigingen) als ook verschillende Vlaamse molenkoepels (Molenforum, Levende molens) en internationaal met molenaars uit Nederland. De streekidentiteit van molenaar en ambacht wordt via het project kenbaar gemaakt aan schoolkinderen en bezoekers d.m.v. het educatief schoolproject “Molen je mee” opgemaakt i.s.m. onder meer erfgoed Noorderkempem en Kerf, Molenkoepel Levende Molens.

Voorbeeldproject: Totem

Met het project Totem wordt een plek gecreëerd voor en met jongeren die elkaar ontmoeten in de publieke ruimte die zij op een creatieve manier vormgeven en invullen. Het straatartkunstwerk dat de jongeren bouwen onder begeleiding van een kunstenaar staat symbool voor de ontmoetingsruimte. De jongeren, doelgroep 12 tot 18 jaar, ontplooien zich niet enkel creatief maar tonen zich op een positieve manier naar de omgeving en de buurtbewoners. Door een uitgebreide communicatie en door de buurtbewoners op doelbewuste momenten te betrekken in het project worden verschillende generaties samengebracht rond de totempaal. Het creatieve buurtproject, dat zal plaatsvinden in negen bewust gekozen Meetjeslandse buurten, streeft naar een verduurzaming van het nieuwe buurtnetwerk dat zal ontstaan en beoogt een positieve invloed op de sociale cohesie en de beeldvorming rond jongeren die elkaar ontmoeten in de publieke ruimte.

1.3 TECHNISCHE BIJSTAND

De middelen voorzien voor technische bijstand worden besteed binnen twee onderdelen: de algemene technische bijstand en het Vlaams Ruraal Netwerk. Tabel 3 geeft een overzicht van de technische bijstandsuitgaven in 2020.

1.3.1 Algemene technische bijstand

Binnen deze maatregel kaderen uitgaven voor voorbereiding, beheer, toezicht, monitoring, evaluatie en voorlichting.

De horizontale of programmabrede technische bijstand wordt beheerd door de beheersautoriteit. In 2021 werden bijna uitsluitend personeelskosten voor beheer en monitoring van het programma betaald.

De verticale of maatregelspecifieke technische bijstand wordt beheerd door de beheersdiensten. De provincies staan in voor de uitvoering en begeleiding van de gebiedsgerichte werking en ontvangen hiervoor een financiële bijdrage.

1.3.2 Vlaams Ruraal Netwerk

In de uitvoering van het PDPO III heeft het Vlaams Ruraal Netwerk (zie ook hoofdstuk 4) als taak om de bij plattelandontwikkeling betrokken organisaties en overheidsdiensten bijeen te brengen en dit overkoepelend over de verschillende maatregelen.

De volgende taken staan hierbij centraal:

- Het faciliteren van het doorstromen van goede praktijken en projectvoorbeelden;
- Het faciliteren van thematische en analytische uitwisselingen tussen belanghebbenden in de plattelandontwikkeling, inclusief het delen en verspreiden van resultaten;
- Het verstrekken en/of faciliteren van training- en netwerkactiviteiten voor Plaatselijke Groepen (in het bijzonder rond interterritoriale en transnationale samenwerking, onderlinge samenwerking en andere samenwerkingsvormen);
- Het verzorgen en/of faciliteren van netwerkmomenten rond advies en innovatie, o.a. in samenwerking met het Vlaams EIP-netwerk;
- Het delen en verspreiden van bevindingen inzake monitoring en evaluatie van PDPO II en III;
- Het voeren van de algemene communicatie rond PDPO, in overleg met de beheersautoriteit en uitgewerkt via een communicatieplan, incl. communicatie naar een breed publiek;
- Het actief bijdragen aan de werking van het European Network for Rural Development.

De uitgaven van het Vlaams Ruraal Netwerk kaderen binnen de uitvoering van deze taken. Ook personeelskosten vallen hieronder.

2 PROGRAMMABEHEER

2.1 TOEZICHT

Het Toezichtcomité PDPO III is in 2021 één keer online samengekomen. Daarnaast is het toezichtcomité in 2021 ook één keer schriftelijk geraadpleegd:

- 2 februari (schriftelijk): toelichting wijzigingen aan PDPO III in kader van opname regulier MFKbudget voor de budgetjaren 2021-2022 en inhoudelijke aanpassingen
- 17 juni (online): goedkeuring van het PDPO III-jaarverslag 2020, evaluatieplan 2021 en de voorlichtings en publiciteitsstrategie voor PDPO III 2021, toelichting wijzigingen aan PDPO III in kader van opname ELFPO-middelen van het herstelinstrument en inhoudelijke aanpassingen

2.2 BEHEER

Op regelmatige tijdstippen komt het Uitvoeringscomité PDPO III samen. Hierin zetelen de beheerautoriteit (Coördinerende Cel Europees Plattelandsbeleid of CCEP), alle betrokken beheersdiensten, het Betaalorgaan, de interne audit en het Vlaams Ruraal Netwerk.

De vergaderingen van 2020 vonden plaats op 18 januari, 22 februari, 24 maart, 20 april, 20 mei, 2 juni, 15 september, 22 oktober (schriftelijk), 22 november en 17 december.

Vaste onderwerpen op de agenda zijn:

- Financiële voortgang PDPO III
- Meldingen van het Betaalorgaan & Interne audit
- Mededelingen vanuit CCEP (onder andere verslaggeving Rural Development Committee)
- Monitoring en evaluatie
- Vlaams Ruraal Netwerk

Deze agenda wordt aangevuld met onderwerpen die op dat moment actueel zijn of bijzondere aandacht vragen, zoals de controlestatistieken, de beheerverklaring, de voorbereiding van het nieuwe GLB strategisch plan, etc.

Het Uitvoeringscomité heeft via een gedeeld elektronisch platform toegang tot alle relevante documenten.

Naast het Uitvoeringscomité komt indien nodig ook de Werkgroep niet-GBCS samen. Hierin worden de Europese verplichtingen voor de niet-areaalgebonden maatregelen aan de beheersdiensten toegelicht en worden praktische richtlijnen voor de rapportering van de controledata en de controlestatistieken besproken. In 2021 is deze werkgroep niet samengekomen.

De beheerautoriteit initieert deze opdrachten en verspreidt aandachtspunten en documenten van de Commissie die relevant zijn. De Interne Audit monitort op regelmatige tijdstippen de kwantiteit van de

3 UITVOERING VAN HET EVALUATIEPLAN

De evaluatie van het PDPO III verloopt volgens het vooraf opgestelde evaluatieplan.

3.1 UITGEVOERDE EVALUATIES 2020

3.1.1 Vlaams Ruraal Netwerk. Interne evaluatie. Werkjaar 2021

In de [evaluatie](#) wordt een overzicht gegeven van de (digitale) realisaties in 2021. De overkoepelende thema's organisatie, communicatie en transnationale ondersteuning vormen hierbij de rode draad. Tot slot wordt er aandacht besteed aan de realisaties van het Vlaams EIP-netwerk in 2021 en worden er aandachtspunten voor de toekomst besproken. Werkpunten die uit deze evaluatie verder vloeien, worden meegenomen naar werkingsjaar 2021.

3.1.2 Programma voor plattelandsontwikkeling Vlaanderen 2014 – 2020 (PDPO III) – Jaarverslag 2019

Dit is het [zesde uitvoeringsverslag over het Vlaamse plattelandsontwikkelingsprogramma PDPO III](#). In de periode 2014-2020 heeft het Vlaamse programma voor plattelandsontwikkeling PDPO III (2014-2020) al meer dan 360 miljoen euro steun uitgekeerd. Ongeveer de helft komt van het EU-budget, de andere helft van Vlaanderen. Het merendeel van het geld ging naar investeringssteun, agromilieu-klimaatmaatregelen en beheerovereenkomsten. Daarna volgen steun voor opleidingen, overnamesteun voor jonge landbouwers en de LEADERprojecten op het platteland. Met deze en andere maatregelen zet het PDPO III onder meer in op innovatie, duurzaamheid en het verhogen van de weerbaarheid van de landbouwsector.

3.1.3 Eindevaluatie biodiversiteitsmeetnetten

De oplevering (uitgesteld door corona) van het eindrapport van UHasselt is voorzien eind april 2022. Tussentijdse resultaten werden meegenomen bij de voorbereiding van het nieuwe GLB. Daarnaast leverde ook de evaluatie (door ANB) van het eerste soortenbeschermingsprogramma grauwe kiekendief en de opmaak en goedkeuring van het soortbeschermingsplan akkervogels input voor het nieuwe GLB. Deze evaluatie werd afgerond in 2020.

De finale resultaten van de biodiversiteitsmeetnetten volgen dus in 2022.

4 VLAAMS RURAAL NETWERK

Het Vlaams Ruraal Netwerk (VRN) is gesitueerd binnen het Departement Landbouw en Visserij en bestaat uit drie personen (2,5 VTE).

FIGUREN

Figuur 1: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M04 Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf over de verschillende bedrijfstypes (2014-2021).....11

Figuur 2: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M04 Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf over de vijf categorieën van bedrijfsgrootte (2014-2021).....12

Figuur 3: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M06 overnamesteun voor jonge landbouwers over de verschillende bedrijfstypes (2014-2021).....13

Figuur 4: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M06 overnamesteun voor jonge landbouwers over vijf categorieën van bedrijfsgrootte (2014-2021).....14

Figuur 5: Aantal uitbetaalde contracten M10 per focusgebied, inclusief lasten uit verleden (2021).....18

Figuur 6: Uitbetaald areaal M10 per focusgebied (ha; procentuele verdeling), inclusief lasten uit verleden (2021).....19

AFKORTINGEN

ANB	Agentschap Natuur en Bos
CCEP	coördinerende cel Europees plattelandsbeleid
EIP	Europees innovatie partnerschap
ELFPO	Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling
GBCS	geïntegreerd beheer- en controlesysteem
GLB	gemeenschappelijk landbouwbeleid
LEADER	liaison entre actions de développement de l'économie rurale
LOS	lokale ontwikkelingsstrategie
OKW	omgevingskwaliteit
PDPO	Programmadocument voor Plattelandsontwikkeling
PG	plaatselijke groep
PO	producentenorganisatie
POP	plattelandsontwikkelingsprogramma
UC	uitvoeringscomité
VRN	Vlaams Ruraal Netwerk
VTE	voltijdsequivalent

BIJLAGEN

Bijlage 1 - PRIORITEITEN EN FOCUSGEBIEDEN PLATTELANDSONTWIKKELINGSPROGRAMMA'S 2014-2020 (VERORDENING (EU) NR 1305/2013)

Prioriteit 1: bevordering van de kennisoverdracht en innovatie in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden, met bijzondere aandacht voor:

- Focusgebied 1a: het stimuleren van innovatie, samenwerking en de ontwikkeling van de kennisbasis in plattelandsgebieden;
- Focusgebied 1b: het verstevigen van de banden tussen de landbouw, de voedselproductie en de bosbouwsector, en onderzoek en innovatie, mede met het oog op een beter milieubeheer en betere milieuprestaties;
- Focusgebied 1c: het stimuleren van een leven lang leren en beroepsopleiding in de landbouw- en de bosbouwsector;

Prioriteit 2: het versterken van de levensvatbaarheid van het landbouwbedrijf en het concurrentievermogen van alle landbouwtypen in alle regio's en het bevorderen van innovatieve landbouwtechnologieën en het duurzaam bosbeheer, met bijzondere aandacht voor:

- Focusgebied 2a: het verbeteren van de economische prestaties van alle landbouwbedrijven en het faciliteren van de herstructurering en modernisering van landbouwbedrijven, met name met het doel de marktdeelname en -gerichtheid alsmede de landbouwdiversificatie te vergroten;
- Focusgebied 2b: het faciliteren van de instap van goedgeschoolde landbouwers in de landbouwsector, en in het bijzonder van de generatiewissel;

Prioriteit 3: bevordering van de organisatie van de voedselketen, met inbegrip van de verwerking en afzet van landbouwproducten, dierenwelzijn en het risicobeheer in de landbouw, met bijzondere aandacht voor:

- Focusgebied 3a: het verbeteren van het concurrentievermogen van de primaire producenten door hen beter te integreren in de agrovoedselketen met behulp van kwaliteitsregelingen, het toevoegen van waarde aan landbouwproducten, het bevorderen van landbouwafzet op plaatselijke markten en korte toeleveringsketens, producentengroeperingen en -organisaties en brancheorganisaties;
- Focusgebied 3b: het steunen van risicopreventie en -beheer op het niveau van het landbouwbedrijf;

Prioriteit 4: herstel, instandhouding en verbetering van ecosystemen die verbonden zijn met de landbouw en de bosbouw, met bijzondere aandacht voor:

- Focusgebied 4a: het herstellen, in stand houden en versterken van biodiversiteit, met inbegrip van Natura 2000-gebieden, en in gebieden met natuurlijke of andere specifieke beperkingen, en van landbouw met een hoge natuurwaarde, alsook van de toestand van de Europese landschappen;

//

- Focusgebied 4b: het verbeteren van het waterbeheer, met inbegrip van het beheer van meststoffen en bestrijdingsmiddelen;
- Focusgebied 4c: het voorkomen van bodemerosie en het verbeteren van bodembeheer;

Prioriteit 5: bevordering van het efficiënte gebruik van hulpbronnen en steun voor de omslag naar een koolstofarme en klimaatbestendige economie in de landbouw-, de voedings- en de bosbouwsector, met bijzondere aandacht voor:

- Focusgebied 5a: het bevorderen van een efficiënter watergebruik door de landbouwsector;
- Focusgebied 5b: het bevorderen van een efficiënter energiegebruik in de landbouw- en de voedselverwerkingssector;
- Focusgebied 5c: het faciliteren van de levering en het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen, van bijproducten, en afvalmateriaal en van residuen en andere non-food-grondstoffen ten bate van de bio-economie;
- Focusgebied 5d: het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en ammoniak door de landbouw;
- Focusgebied 5e: het bevorderen van koolstofbehoud en -vastlegging in de landbouw- en de bosbouwsector;

Prioriteit 6: bevordering van sociale inclusie, armoedebestrijding en economische ontwikkeling in plattelandsgebieden, met bijzondere aandacht voor:

- Focusgebied 6a: het faciliteren van diversificatie, creatie en ontwikkeling van kleine ondernemingen, alsook van werkgelegenheid;
- Focusgebied 6b: het stimuleren van plaatselijke ontwikkeling in plattelandsgebieden;
- Focusgebied 6c: het verbeteren van de toegankelijkheid, het gebruik en de kwaliteit van informatie- en communicatietechnologieën (ICT) in plattelandsgebieden.